

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9121/2021
15.06.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирјана Недељков, адвокат у ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Новом Саду, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 262/21 од 07.09.2021. године, у седници одржаној 15.06.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца, па се **УКИДА** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 262/21 од 07.09.2021. године и предмет **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду Прр1 20/2021 од 11.03.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати ненаплаћено потраживање у поступку стечаја Ст 72/2010 који се води пред Привредним судом у Новом Саду у износу од 1.254.811,00 динара у парниционом року. Ставом другим изреке, одбијен је део тужбеног захтева за исплату законске затезне камате на износ од 1.254.811,00 динара од дана пресуђења па до коначне исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати 91.875,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гжрр 262/21 од 07.09.2021. године, ставом првим изреке, укинута је наведена првостепена пресуда у побијаном усвајајућем делу одлуке, као и за одлуку о трошковима поступка. Ставом другим одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати ненаплаћено потраживање у поступку стечаја Ст 72/2010 који се води пред Привредним судом у Новом Саду у износу од 1.254.811,00 динара, као и да се тужена обавезе да му накнади трошкове парничног поступка од 91.875,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, тужилац је обавезан да туженој на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 18.000,00 динара, а на име трошкова другостепеног

поступка 22.500,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на члан 404. ЗПП.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужиоца дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 3. ЗПП (због чега нема разлога за оцену испуњености услова из члана 404.) и да је основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је био запослен у Општој земљорадничкој задрузи „Ковиљ“ из Ковиља и због неисплаћених зарада и других новчаних примања из радног односа, водио је парнични поступак окончан пресудом Општинског суда у Новом Саду П 7865/04 од 18.05.2006. године која је постала правноснажна 11.11.2006. године и извршна, а решењем И 5104/06 од 17.04.2007. године је одређено извршење. Овом пресудом тужена ОЗЗ „Ковиљ“ је обавезана да тужиоцу исплати неисплаћени део нето зараде у износу од 569.958,40 динара са законском затезном каматом на тај износ од 09.03.2006. године до исплате, износ од 81.668,00 динара на име накнаде за неискоришћени годишњи одмор са законском каматом и да у његову корист уплати доприносе за ПИО за 2004. и 2005. годину, као и да му накнади трошкове поступка од 81.700,00 динара. Решењем Привредног суда у Новом Саду Ст 83/2010 од 22.06.2010. године отворен је стечајни поступак над ОЗЗ „Ковиљ“ из Ковиља због трајне неспособности плаћања и за стечајног управника је именована Агенција за приватизацију, Центар за стечај – сада Агенција за лиценцирање стечајних управника. Тужилац је као стечајни поверилац пријавио своје потраживање које је остало неисплаћено по наведеној правноснажној и извршној пресуди која није извршена. Правноснажним решењем Привредног суда у Новом Саду Р4 Ст 261/2018 од 30.07.2018. године, утврђено је да је подносиоцима приговора (поред тужиоца још 32 лица) повређено право на суђење у разумном року пред Привредним судом у Новом Саду у предмету Ст 83/2010 и наложено је поступајућем судији да у најкраћем року предузме све процесне радње које ће делотворно убрзати поступак наплате признатог потраживања. У наведеном стечајном поступку, закључком о листи потраживања од 14.12.2010. године, овде тужиоцу као разлучном повериоцу, признато је потраживање у укупном износу од 1.095.576,96 динара и разлучно право на катастарским парцелама број .., .., .., .., .., .., .., .., .., све уписане у ЛН .. КО Ковиљ. Након што је извршен попис покретне и непокретне имовине стечајног дужника, одржане су две продаје јавним надметањима од 25.05.2011. године и од 29.07.2011. године, а трећа и четврта продаја имовине стечајног дужника одржане су непосредним погодбама 20.07.2012. године и 26.12.2012. године, па је на основу решења о делимичној деоби извршено намирење поверилаца првог и другог исплатног реда у целости. Дана 13.04.2018. године стечајни управник је доставио изјашњење по закључку стечајног суда од 28.02.2018. године у коме је навео да тражи додатни рок за изјашњење у вези са статусом расположиве имовине стечајног дужника посебно оној

која је спорна и да је претходно ангажовао одређену агенцију на изради елабората о идентификацији катастарских парцела уписаних у ЛН .. КО Ковиљ. Према претежном делу имовине стечајног дужника која је ушла у стечајну масу, вођени су и окончани парнични и извршни поступци са назначеним бројевима пресуда по тужбама правних лица, Републике Србије и других физичких лица, ради утврђења права својине на земљишту – катастарским парцелама уписаном у ЛН .. КО Ковиљ и другим ЗКУЛ улошцима, којима су одбијени њихови тужбени захтеви па је то земљиште тако остало у имовини стечајног дужника. Над другим делом имовине стечајног дужника која је ушла у стечајну масу и даље су у току парнични поступци који нису правноснажно окончани. У време отварања стечајног поступка над стечајним дужником ОЗЗ „Ковиљ“ из Ковиља решењем Привредног суда у Новом Саду Ст 83/2010 од 22.06.2010. године, имовина стечајног дужника је била уписана у катастру непокретности као друштвена својина са преко 99%.

Полазећи од висине износа тужиоачевог потраживања које проистиче из радног односа утврђеног на основу правноснажне и извршне пресуде, за који тужилац као стечајни поверилац није намирен ни делимичним износом признатог потраживања у стечајном поступку, а по основу којег му је и уписано различно право на наведеним парцелама уписаним у ЛН .. КО Ковиљ, те имајући у виду да је тужиоцу утврђена повреда права на суђење у разумном року решењем Привредног суда у Новом Саду Р4 Ст 261/2018 од 30.07.2018. године, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца, обавезујући тужену на исплату накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року на основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 172. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО), као и члана 58. став 1. Устава Републике Србије. Оценио је да постоји пропуст државе да ефикасним радом својих органа омогући тужиоцу намирење његовог потраживања из радног односа утврђеног у стечајном поступку против стечајног дужника ОЗЗ „Ковиљ“ као привредног друштва под контролом државе, које има већински државни капитал. Тај закључак је извео из чињенице да је за стечајног управника именована Агенција за лиценцирање стечајних управника која послове стечајног управника обавља у стечајним поступцима који се спроводе над правним лицима која су са већинским јавним или друштвеним капиталом, на основу одредбе члана 3. став 4. Закона о агенцији за лиценцирање стечајних управника.

Другостепени суд је у побијаној пресуди заузео супротно правно становиште, закључивши да је првостепени суд извео погрешан закључак о облику својине и структури капитала стечајног дужника - ОЗЗ „Ковиљ“ у стечају, само на основу тога што је за њеног стечајног управника именована Агенција за лиценцирање стечајних управника која те послове обавља у стечајним поступцима који се спроводе над правним лицима која су са већинским јавним или друштвеним капиталом, на основу одредбе члана 3. став 4. Закона о агенцији за лиценцирање стечајних управника. По становишту тога суда, од правног значаја је питање да ли је имовина из које се имају намирити потраживања стечајних поверилаца, па и тужиоца, друштвени капитал који је требао бити приватизован применом одредби Закона о приватизацији или се ради о имовини у задружној својини стечајног дужника. По оцени другостепеног суда реч је о задружној својини стечајног дужника која је као облик својине према одредби члана 86. став 1. Устава Републике Србије равноправна са приватном и јавном својином, а регулисана је одредбама чланова 1. и 49. Закона о задругама („Службени лист СРЈ“, бр. 42/96...) као имовина стечена из чланарине задругара, средствима оствареним радом и

пословањем задруге и средствима која је задруга стекла на други начин. Одредбом члана 53. став 1. Закона о задругама („Службени гласник РС“, бр. 112/15) прописано је да имовину задруге чине право својине на покретним и непокретним стварима, хартије од вредности и друга имовинска права која је задруга стекла пословањем или другим правним послом и представља имовину у задружној својини, а образује се и улога или чланарина задругара, средстава остварених радом и пословањем задруге и средствима која је задруга стекла на други дозвољен начин.

На основу изложеног, другостепени суд је заузео становиште да је имовина коју је стечајни дужник ОЗЗ „Ковиљ“ стекао задружна својина, а не друштвена својина, без обзира на то што та чињеница није уписана у јавну књигу о непокретностима и што се у време отварања стечајног поступка над стечајним дужником његова имовина водила као друштвена својина. Будући да тужилац током овог парничног поступка није ни истицао чињеницу да је предметна својина евентуално у државној својини, нити је то доказивао. Следом изложеног, оценио је да у конкретном случају треба применити допуњени закључак са седнице Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, о томе да је у погледу извршних дужника који не спадају у наведену категорију стечајних дужника са већинским друштвеним или државним капиталом, већ се ради о физичким и правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини, да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу, а што тужилац у овом парничном поступку није доказао.

Исправно је другостепени суд оценио да се структура капитала не може одредити само према органу који води поступак стечаја (Агенцији за лицензирање стечајних управника) већ по подацима уписаним у регистар. Међутим, остало је неразјашњено и неутврђено како је и на основу чега је овај суд извео закључак да је реч о задружној имовини стечајног дужника и како ју је стечајни дужник стекао, односно да имовина стечајног дужника није друштвена својина. С обзиром на то да је одредбама Закона о претварању друштвене својине на пољопривредном земљишту у друге облике својине („Службени гласник РС“, бр. 49/92 и 54/96) прописано (члан 1.) да пољопривредно земљиште у друштвеној својини које је правно лице стекло по основу Закона о аграрној реформи и прописима о национализацији пољопривредног земљишта да је у државној својини (став 1.), а да је пољопривредно земљиште у друштвеној својини које је правно лице стекло на основу правног посла, као средство за производњу, друштвени је капитал тог предузећа (став 2.). Пољопривредно земљиште у државној својини користи предузеће, земљорадничка задруга или друго правно лице, које је имало право коришћења и располагања тим земљиштем на дан ступања на снагу овога закона (члан 2.) У смислу новелиране одредбе овог закона, предузећа која користе пољопривредно земљиште из члана 1. овог закона и надлежно Министарство за послове пољопривреде, имали су законску обавезу реализације разграничења и спровођења уписа пољопривредног земљишта у друштвеној својини до 30.12.1997. године, па и касније све до 2006. године када је ступио на снагу Закон о

пољопривредном земљишту, јер у противном та средства постају средства у државној својини.

Према томе, на основу изложеног становишта другостепеног суда не може се дефинисати структура капитала извршног дужника, односно нејасно је на основу чега је суд закључио да у имовини стечајног дужника нема удела друштвене или државне својине. Такође, остало је неутврђено на основу чега је земљорадничка задруга стекла наведене катастарске парцеле над којима тужилац има разлучно право, пошто као стечајни дужник није доказала да је у време отварања стечајног поступка спорно земљиште представљало њену задружну имовину, којом је могла да располаже након пописа земљишта у друштвеној својини.

Како од те битне чињенице зависи правна оцена у коју категорију спада извршни дужник, односно да ли је реч о дужнику са већинским друштвеним или државним капиталом или је реч о правном лицу које није основано на тој бази, од чега зависи правна оцена постојања одговорности тужене за тражену накнаду имовинске штете, то овај суд налази да се за сада изложено правно становиште другостепеног суда не може прихватити.

Зато ће суд у поновном поступку утврдити да ли је и када ОЗЗ „Ковиљ“ купила наведене катастарске парцеле или их је стекла неким другим правним послом, те да ли је у погледу истих направила деобни биланс, јер је могућа и комбинација задружне и државне својине.

У поновном поступку другостепени суд ће поступити у смислу налога из ове одлуке и донети нову одлуку о тужбеном захтеву.

Како одлука о трошковима поступка зависи од исхода одлуке о главној ствари, то је и она укинута.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци решења.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**